

Sadržaj

Predgovor hrvatskom izdanju	9
Predgovor	11
Uvod	13
1 Poslanje i djelatnost narodne knjižnice	15
1.1 Uvod	15
1.2 Određenje pojma narodne knjižnice	15
1.3 Djelatnost narodne knjižnice	15
1.4 Nositeljica promjena	21
1.5 Sloboda informiranja	22
1.6 Pristup svima	22
1.7 Lokalne potrebe	23
1.8 Lokalna kultura	23
1.9 Kulturni korijeni narodne knjižnice	24
1.10 Knjižnice bez zidova	24
1.11 Knjižnične zgrade	25
1.12 Građa, financijska sredstva i osoblje	26
1.13 Vrijednost narodnih knjižnica	27
2 Pravni i financijski okvir	31
2.1 Uvod	31
2.2 Odnos narodne knjižnice i vlasti	31
2.3 Zakonski propisi o narodnoj knjižnici	33
2.4 Financiranje	35
2.5 Upravljanje narodnom knjižnicom	38
2.6 Administracija narodne knjižnice	39
2.7 Publicitet i promidžba	39
3 Zadovoljavanje potreba korisnika	41
3.1 Uvod	41
3.2 Identificiranje potencijalnih korisnika	42
3.3 Analiziranje potreba unutar zajednice	42
3.4 Službe i usluge za korisnike	42
3.5 Briga za korisnike	52
3.6 Obrazovanje korisnika	54

3.7	Suradnja i zajedničko korištenje resursa	54
3.8	Elektroničke mreže	56
3.9	Pristup službama i uslugama	57
3.10	Knjižnične zgrade	58
4	Izgradnja zbirke	66
4.1	Uvod	66
4.2	Politika upravljanja zbirkom	66
4.3	Opseg građe	68
4.4	Izgradnja zbirke	70
4.5	Načela održavanja zbirke	71
4.6	Standardi za zbirke	72
4.7	Standardi za računalnu opremu	73
4.8	Program izgradnje zbirke u novim knjižnicama	73
4.9	Stopa nabave i otpisa	74
4.10	Upravljanje digitalnom zbirkom	75
5	Osoblje	79
5.1	Uvod	79
5.2	Vještine knjižničnog osoblja	79
5.3	Kategorizacija osoblja	80
5.4	Etički standardi	82
5.5	Dužnosti knjižničnog osoblja	82
5.6	Broj osoblja	83
5.7	Obrazovanje knjižničara	83
5.8	Usavršavanje	83
5.9	Napredovanje u karijeri	84
5.10	Radni uvjeti	84
5.11	Volonteri	85
6	Upravljanje narodnim knjižnicama	87
6.1	Uvod	87
6.2	Upravljačke sposobnosti	87
6.3	Izgradnja i održavanje knjižničnih mreža	90
6.4	Upravljanje financijama	91
6.5	Upravljanje knjižničnom građom	91
6.6	Upravljanje osobljem	91

6.7 Planiranje i razvoj knjižničnih sustava	92
6.8 Upravljanje promjenama	92
6.9 Ovlasti	92
6.10 Pomagala za upravljanje.....	93
7 Marketing narodnih knjižnica	98
7.1 Uvod	98
7.2. Marketinška pomagala	98
7.3 Marketinška i komunikacijska politika.....	101
7.4 Odnosi s javnošću	102
Dodaci	
1 IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice.....	105
2 Finski Zakon o knjižnicama (1998.).....	108
3 Povelja o korisnicima – Knjižnica okruga Buckinghamshire.....	113
4 Standardi za knjižnične zgrade – Ontario u Kanadi i Barcelona u Španjolskoj.....	115
5 Dopuna IFLA-inog Manifesta	118
6 Standardi i smjernice za narodne knjižnice Queenslanda.....	120
Kazalo	127

Predgovor hrvatskom izdanju

Višegodišnja praksa Hrvatskoga knjižničarskog društva da objavljivanjem prijevoda IFLA-nih dokumenata (deklaracija, standarda, smjernica i sl.) prati suvremeno ustrojavanje knjižnica doprinos je razvoju hrvatskog knjižničarstva, kako u pojedinim stručnim dijelovima kojima su ti dokumenti namijenjeni, tako i u cjelini.

IFLA-ina Sekcija za narodne knjižnice objavila je novi dokument – *Smjernice za narodne knjižnice*, drugo prerađeno izdanje, koji bi se jednakom snagom trebao moći primijeniti u knjižnicama različitih zemalja.

Višegodišnja rasprava, u kojoj su uz stručna IFLA-ina tijela sudjelovale i brojne narodne knjižnice diljem svijeta, rezultirala je dokumentom koji predstavlja skup smjernica (tj. preporuka i dobrih primjera) primjenjivih u bilo kojoj narodnoj knjižnici na bilo kojem pojedinom stupnju njezina razvoja, kao pomoć knjižničarima u poboljšanju njihovih službi i usluga za zadovoljavanje potreba korisnika. Namjera IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice putem *Smjernica za narodne knjižnice* bila je predstaviti primjere dobre prakse knjižnica diljem svijeta, pa tako i Hrvatske, što predstavlja dodanu vrijednost ovoj publikaciji. Primjeri su tu u funkciji ilustriranja pojedinih dijelova teksta i ujedno su za sve izazov. Primjeri dobre prakse skreću pozornost na važnost narodnih knjižnica i potreba korisnika u lokalnoj sredini u kojoj djeluju.

Novost je i uključivanje adresa mrežnih stranica pojedinih knjižnica uz opis njihove prakse za izravan i brzi pristup detaljnijim informacijama.

Ove *Smjernice* su u usporedbi s onima iz 2001. godine obnovljene gotovo u svim poglavljima, a na kraju svakog poglavlja dana je literatura. Dva nova dodatka uključuju *Standarde i smjernice za narodne knjižnice Queenslanda i Dopunu IFLA-inog Manifesta za narodne knjižnice* iz 2009. godine. Dodani su i *Standardi za knjižnične zgrade* (Ontario, Kanada i Barcelona, Španjolska) te opsežan popis IFLA-nih izdanja.

Posljednjih godina svjedočimo naglom razvoju informacijske tehnologije i to u svim područjima – informacijama, zbirkama i fondovima, te u pristupu i dostupu. S druge strane, pojačava se sinergija informacijske i komunikacijske tehnologije, što je nužno bilo dodati i ojačati u ovom novom izdanju *Smjernica*. *Smjernice* su zasnovane na zajedničkim nužnim potrebama suvremenih narodnih knjižnica kako bi se premostio jaz, ne samo među tehnološki razvijenim i manje razvijenim sredinama, bogatijim i onima manje bogatim, već i jaz među korisnicima unutar iste sredine koji je nastao kao posljedica različitih stupnjeva naglog razvoja informacijsko-komunikacijskih vještina.

Narodne knjižnice suočene su s mogućnošću da pomognu u krugu svog kulturnog i društvenog djelovanja svakom pojedincu u globalnoj konverziji i premošćivanju situacije često nazivane “digitalni jaz”. Tu je svakako važan segment poučavanja korisnika

uporabi informacijske tehnologije te, povrh toga, razvijanje informacijske pismenosti korisnika.

Kako bi ispunile princip – jednaki pristup za sve, narodne knjižnice trebaju provoditi informacije različitim načinima, primjerice – kroz tiskanu i usmenu tradiciju istovremeno uz elektroničku informaciju. Preporuke date ovim smjernicama u okvirima su razvojnih potreba svake sredine.

Pitanja i odgovori formulirani su kao prijedlozi, a ne kao formalne smjernice, misleći na knjižnice kao partnere, koji to žele postati i u praksi. Smjernice daju i konkretne savjete kako započeti planiranje i razvijanje suradnje unutar zajednice, kako pronaći potencijalne partnere za pojedine programe, te kako postaviti svoje programe. Zatim, kakvu građu odabirati, kako usavršavati knjižničare za dodatno potrebna znanja i vještine, te na kraju kako promicati i popularizirati svoju djelatnost te provoditi stručnu evaluaciju provedbe programa.

Svojim sadržajem i odabirom preporuka *Smjernice za narodne knjižnice* velika su pomoć za razumijevanje strateškog značaja podizanja praga informacijske pismenosti i promicanja i poučavanja čitanja, kako knjižničarima tako i sveukupnoj javnosti. Zanimljive i informativne *Smjernice* primjenjive su u svim svojim poglavljima.

Ljiljana Sabljak